

Tibet skal på dagsordenen i FN

FN-forbundet opfordrer den danske regering til at sikre, at kinesiske myndigheders krænkelser af menneskerettighederne i Tibet sættes på dagsordenen i FN's Sikkerhedsråd inden starten af De Olympiske Lege i Beijing i august. Kinas manglende efterlevelse af sine FN-forpligtelser til at beskytte sin befolkning mod overgreb ('responsibility to protect' / R2P) krænker beslutninger, som Kina selv har medvirket til at træffe. Formålet med Sikkerhedsrådets behandling er at bringe overgrebene til ophør og sikre dialog med Dalai Lama og den tibetanske eksilregering. Såfremt Kina benytter sin veto til at blokere en sådan debat, må problemet indbringes for FN's Generalforsamling gennem *Uniting for Peace-proceduren*.

FN's højkommisær for menneskerettigheder, Louise Arbour, har forgæves forsøgt at få adgang til Tibet for ved selvsyn at få et førstehåndsindtryk af situationen. Højkommisæren har også appelleret til Kina om at lade demonstranterne bruge deres ytringsfrihed og deres ret til at forsamle sig, og hun har opfordret myndighederne til at være mere tilbageholdende med magtanvendelse. Kina har afvist.

Endvidere opfordres regeringen indtrængende til gennem EU-kredsen at sikre, at situationen i Tibet under alle omstændigheder bliver taget op i FN's Menneskerettighedsråd i 2009, hvor Rådet skal drøfte menneskerettighedssituationen i Kina.

FN-forbundet opfordrer samtidig officielle danske deltagere ved OL i Beijing til at indgå i kritisk dialog med deres værter om Kinas menneskerettighedskrænkelser.

Faktabokse:

Historisk baggrund:

Tibets historie er dokumenteret fra begyndelsen af det 7. århundrede, hvor det tibetanske imperium under den 33. konge, Songtsen Gampo omfattede dele af det nuværende Indien, Nepal, Pakistan, Kina og Østturkistan.

Imperiet gik i opløsning i midten af 800-tallet, hvorefter Tibet var under mongolsk overherredømme indtil 1720, kun afbrudt af en periode på ca. 200 år med kongedømme, fra midten af 1300-tallet til midten af 1500-tallet.

Tibet var under overherredømme af manchuerne fra 1720.

I januar 1913 erklærede Dalai Lama Tibets uafhængighed, formelt dog under Kinas overhøjhed.

Efter dannelsen af Den kinesiske folkerepublik i 1949 rykkede den kinesiske hær ind i Tibet, som forgæves anmodede såvel FN som Storbritannien om hjælp, og i 1951 indgik den tibetanske regering en aftale med Kina, som sikrede Tibet en form for selvstyre. Tibet havde derefter en høj grad af selvstyre under kinesisk overherredømme indtil 1959, hvor bl.a. den kinesiske jordfordelingspolitik til fordel for tilflyttede kinesere udløste en folkeopstand, som brutalt blev slået ned, og tusinder af tibetanere blev dræbt. Dalai Lama flygtede til det nordlige Indien, men modstandskampen i Tibet fortsatte indtil 1974, hvor Kina gjorde jordfordelingen færdig og reducerede graden af selvbestemmelse.

Det antages, at siden 1950 er der i forbindelse med kinesernes undertrykkelse af tibetanerne rundt regnet blevet dræbt 800.000 tibetanere og 200.000 er blevet interneret. Dette ud af en samlet tibetansk befolkning på ca. 5.400.000 i Tibet og de tilliggende kinesiske regioner.

The responsibility to protect – R2P

På FN's verdenstopmøde i 2005 blev verdens statsledere bl.a. enige om retningslinier, der forpligter staterne til at beskytte deres befolkninger mod folkemord, krigsforbrydelser, etnisk udrensning og forbrydelser mod menneskeheden. Dette indebærer også, at staterne har pligt til at forebygge sådanne forbrydelser, og retningslinierne pålægger FN ansvaret for at hjælpe med at beskytte befolkningerne. Hvis dette ikke kan ske ved fredelige midler, har staterne forpligtet sig til kollektiv indgriben gennem FN's sikkerhedsråd, om nødvendigt med væbnet magt.

I tilfældet Tibet kan det ikke udelukkes, at det relativt store antal dræbte siden 1950 kan komme ind under begrebet folkemord, mens der ikke kan være tvivl om, at de kinesiske myndigheders forfølgelse af tibetanerne dækkes af begrebet forbrydelser mod menneskeheden.

Folkemord

Ifølge FN-konventionen om forebyggelse af og straf for folkedrab defineres folkedrab (på dansk bruger vi både begreberne folkemord og folkedrab) som de handlinger

"... der begås i den hensigt helt eller delvis at ødelægge en national, etnologisk, racemæssig eller religiøs gruppe som sådan:

- a) at dræbe medlemmer af gruppen,
- b) at tilføje medlemmer af gruppen betydelig legemlig eller åndelig skade,
- c) med fortsat at påføre gruppen levevilkår, beregnede på at bevirke gruppens fulstændige eller delvise fysiske ødelæggelse,
- d) at gennemføre forholdsregler, der tilsigter at hindre fødsler indenfor gruppen,
- e) med magt at overføre en gruppes børn til en anden gruppe."

(Kilde: Art. II, Bekendtgørelse af 26. maj 1952 om Danmarks ratifikation af De Forenede Nationers Plenarsamling den 9. december 1948 vedtagne konvention om forebyggelse af og straf for folkedrab.)

Forbrydelser mod menneskeheden.

Omfatter følgende handlinger, hvis de begås som del af et omfattende og systematiske overgreb på en civilbefolkning:

- mord
- henrettelser
- slaveri
- deportering eller tvangsflytning af befolkning
- fængsling eller anden alvorlig begrænsning i den fysiske frihed i strid med international lov
- tortur
- voldtægt, sex-slaveri, påtvungen prostitution, påtvungen graviditet, påtvungen sterilisering eller andre former for seksuel vold af lignende art
- forfølgelse af politiske, racemæssige, nationale, etniske, kulturelle, religiøse, kønsmæssige grunde eller andre grunde, som er universelt anerkendte som utilladelige ifølge international lov
- fremtvungen forsvinden af personer
- apartheid forbrydelser
- andre umenneskelige handlinger af lignende karakter, som bevidst påfører store lidelser eller alvorlig legemsskade eller skade på det psykiske eller fysiske helbred.

(Kilde: statutterne for Den internationale straffedomstol)

Uniting for Peace

Generalforsamlingsresolution 377 fra 1950, som går under navnet "Uniting for Peace Resolution", angiver en procedure for sikring af verdensfreden, der kan anvendes i tilfælde, hvor det ikke lykkes for Sikkerhedsrådet, f.eks. hvis det er blokeret på grund af veto.

Ifølge denne procedure kan Generalforsamlingen indkaldes til en ekstraordinær samling, hvis et medlemsland fremsætter ønske om det, og hvis ønsket støttes af enten syv medlemmer af Sikkerhedsrådet eller af et flertal af Generalforsamlingens medlemmer. På denne måde kan diskussionen flyttes fra Sikkerhedsrådet til Generalforsamlingen.